

§ Monitor Prawny Dyrektora

MIESIĘCZNIK DYREKTORA SZKOŁY

ISSN 1732-8470

ORGANIZACJA KSZTAŁCENIA, WYCHOWANIA I OPIEKI

Nowa organizacja pracy w liceach ogólnokształcących

Wejście w życie od 1 września 2012 r. nowej podstawy programowej w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczej szkole zawodowej, liceum ogólnokształcącym i technikum) wymusza zmiany w organizacji pracy tych szkół.

Ponieważ zmiany będą wdrażane, począwszy od klas pierwszych, proces ten rozłożony będzie na kilka lat. W artykule koncentrujemy się na organizacji pracy w liceach ogólnokształcących ogólnodostępnych. W najbliższym roku szkolnym w liceach klasy drugie i trzecie uczyć się będą według dotychczasowych

zasad, a uczniowie klas pierwszych muszą przygotować się do podjęcia trudnych decyzji: wyboru profilu kształcenia i przedmiotów w zakresie rozszerzonym. Uczniów klas pierwszych czeka również nowy, elastyczny plan nauczania.

Pierwsi absolwenci kształceni według nowej podstawy programowej opuszczą licea ogólnokształcące w roku szkolnym 2014/2015. Zmiany programowe wymuszają także zmiany w organizacji egzaminu maturalnego. Do nowej matury mamy zatem jeszcze kilka lat.

cd. na s. 8 →

SPIS TREŚCI

Aktualności prawne

Nowe ustawy	2
Nowe rozporządzenia	2
Projekty aktów prawnych	2

Zarządzanie w szkole

Kalendarium dyrektora szkoły – maj ...	3
Praca nauczycieli podczas „zielonej szkoły”	4
Nowy system doskonalenia nauczycieli	6
Warunki wynagradzania egzaminatorów	6

Organizacja kształcenia, wychowania i opieki

Nowa organizacja pracy w liceach ogólnokształcących	1, 8
---	------

Kadry i awans zawodowy

Sprawy kadrowe w pytaniach i odpowiedziach	10
Okresy czasu pracy a urlop dla poratowania zdrowia	11
Godziny nadliczbowe dla dozorców	13

Finanse i majątek

Organizacja zbiorów pieniędzy i kiermaszów w szkole	14
---	----

Orzecznictwo .....

Pytania i odpowiedzi .....

Szanowni Dyrektorzy!

Zakończenie roku szkolnego tuż-tuż, a pracy dla dyrektora szkoły wciąż nie-mało. W maju to między innymi matury, arkusz organizacji szkoły czy decyzje związane z ruchem kadrowym.

Wiele pracy przed szkołami ponadgimnazjalnymi. Od nowego roku szkolnego szkoły te pracować będą już zgodnie z nową podstawą programową i na podstawie nowego ramowego planu nauczania. W bieżącym numerze opisujemy zmiany na przykładzie liceum ogólnokształcącego.

Przedstawiamy również nowe rozwiązania w systemie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomyślane jako kompleksowe wspomaganie szkół. Od nowego roku szkolnego, przy udziale środków unijnych, wspierane będą zarówno szkoły, jak i sami dyrektorzy oraz nauczyciele.

Andrzej Pery
Redaktor prowadzący

Od ponad 35 lat związany z oświatą, m.in. jako nauczyciel matematyki, edukator programu TERM, wicekurator oświaty w Warszawie, dyrektor Departamentu Doskonalenia Nauczycieli MEN, radny trzech kadencji – przewodniczący rady, zastępca burmistrza Gminy Warszawa-Bielany, a obecnie ekspert współpracujący z firmami szkoleniowymi.

Ponad 80 wzorów dokumentów na
www.monitorszkoly.raabe.pl
Tylko dla prenumeratorów!

Zapraszamy na nową stronę WWW!

www.monitorszkoly.raabe.pl

Na stronie znajdują Państwo wzory dokumentów do edycji oraz archiwum numerów. Aby pobrać dokumenty, wystarczy się zalogować:

Login: egzaminy **Hasło:** dyrektor **Ważne do:** 31 maja 2012 r.

§ Nowe ustawy

- Ustawa z 2 marca 2012 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 354).

Od łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej odlicza się 0,4% na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2012 r. Zwiększenie rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej wynika ze zwiększonych zadań oświatowych w tym roku budżetowym, m.in. obniżenia wieku obowiązku szkolnego czy uruchomienia zawodowych kursów kwalifikacyjnych.

- Ustawa z 2 marca 2012 r. budżetowa na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r. poz. 273).
- Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 270).

§ Nowe rozporządzenia

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 22 marca 2012 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów za udział w przeprowadzaniu sprawdzianu i egzaminów oraz nauczycieli akademickich za udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 334).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 8 marca 2012 r. w sprawie minimalnych wymagań technicznych dla sprzętu przeznaczonego do obsługi oprogramowania służącego prowadzeniu lokalnych baz danych SIO, udostępnianego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, warunków technicznych, jakie powinno spełniać inne niż udostępniane przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oprogramowanie służące prowadzeniu lokalnych baz danych SIO, wydawania certyfikatu zgodności z SIO, a także warunków technicznych przekazywania i pozyskiwania danych z bazy danych SIO (Dz. U. z 2012 r. poz. 321).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 20 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz. U. z 2012 r. poz. 315).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 17 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 300).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 24 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 262).

§ Projekty aktów prawnych

- Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy.
- Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie przypadków, w jakich do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat, oraz przypadków, w jakich osoba, która ukończyła gimnazjum, może spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie na kwalifikacyjny kurs zawodowy.
- Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.
- Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie warunków, form i trybu realizacji przedsięwzięcia dotyczącego rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Miłosz Bugiel
specjalista prawa administracyjnego

Zapraszamy na www.monitorszkoly.raabe.pl. Co miesiąc nowe, przydatne dokumenty!

Kalendarium dyrektora szkoły – maj

Data	Zadanie	Podstawa prawna	Komentarz
Do 10 maja	Złożenie miesięcznych sprawozdań budżetowych	Rozporządzenie Ministra Finansów z 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 20, poz. 103).	Dotyczy sprawozdań: Rb-27S, Rb-28S.
Od 8 do 10 maja	Pisemne egzaminy dojrzałości w sesji wiosennej	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 ze zm.).	Pisemne egzaminy dojrzałości dotyczą: <ul style="list-style-type: none"> • języka polskiego; • drugiego przedmiotu; • języka ojczystego – w szkołach lub oddziałach z ojczystym językiem nauczania mniejszości narodowej.
Od 4 do 25 maja	Egzamin maturalny: <ul style="list-style-type: none"> • część ustna, • część pisemna 	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 ze zm.).	Ustalił dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Egzaminy pisemne zakończą się 25 maja. Część ustna egzaminu maturalnego jest przeprowadzana według harmonogramów ustalonych przez przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych i również potrwa do 25 maja.
Do 30 maja	Zatwierdzenie arkusza organizacyjnego	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624 ze zm.).	Arkusze przygotowane przez dyrektora zatwierdza według ustalonej procedury organ prowadzący.
Do 31 maja	Zakończenie stażu w awansie zawodowym nauczycieli	Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).	Do końca maja trwają staże nauczycieli kontraktowych ubiegających się o stopień nauczyciela mianowanego i nauczycieli mianowanych ubiegających się o stopień nauczyciela dyplomowanego, które rozpoczęły się 1 września 2009 r., i nauczycieli stażystów ubiegających się o stopień nauczyciela kontraktowego, którzy rozpoczęli staż we wrześniu bieżącego roku szkolnego.
Do 31 maja	Przekazanie odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	Ustawa z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335 ze zm.).	W tym terminie należy przekazać co najmniej 75% należnego odpisu na rachunek zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.
Do 31 maja	Ruch kadrowy	Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).	Do końca maja dyrektor podejmuje ewentualne decyzje o wypowiedzeniu warunków pracy lub o rozwiązaniu stosunku pracy z nauczycielem.

Redakcja

Konsultacje specjalistów!

Nasi specjaliści w dziedzinie prawa oświatowego udzielają Państwu porad telefonicznych dwa razy w tygodniu: w poniedziałki i środy w godzinach: 9.00–14.00.

Zachęcamy do korzystania z konsultacji pod numerem: (22) 244 84 90.

Praca nauczycieli podczas „zielonej szkoły”

Wiosną wiele szkół organizuje wyjazdy na tzw. zielone szkoły, które odbywają się w ramach realizacji statutowych zadań szkoły. Poniższy artykuł odnosi się do różnych interpretacji norm czasu pracy i wynagrodzenia nauczycieli uczestniczących w takich wyjazdach.

Organizacja „zielonych szkół” odbywa się w oparciu o przepisy rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (dalej: rozporządzenie). Organizowanie krajoznawstwa i turystyki przez szkoły/placówki dla uczniów i wychowanków może się odbywać m.in. **w formie imprez wyjazdowych związanych z realizacją programu nauczania**, takich jak:

- zielone szkoły;
- szkoły zimowe;
- szkoły ekologiczne

w ramach zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych lub pozaszkolnych (§ 3 i § 4 pkt 4 rozporządzenia).

Normy czasu pracy nauczycieli podczas wyjazdu

Czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać **40 godzin** na tydzień realizowanych **w ciągu 5 dni pracy**. W ramach czasu pracy i ustalonego wynagrodzenia nauczyciel jest obowiązany do realizacji:

- zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami albo na ich rzecz (pensum) w wymiarze określonym w art. 42 ust. 3 Karty Nauczyciela lub ustalonym na podstawie art. 42 ust. 4a albo ust. 7 Karty Nauczyciela;
- innych czynności i zajęć wynikających z zadań statutowych szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć opiekuńczych i wychowawczych wynikających z potrzeb i zainteresowań uczniów, w tym tzw. godzin karcianych;
- zajęć i czynności związanych z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym

(art. 42 ust. 1 i 2 oraz art. 42c ust. 1 Karty Nauczyciela).

Podczas „zielonych szkół” nauczyciele: prowadzą zajęcia dydaktyczno-wychowawcze, zajęcia opiekuńcze oraz sprawują nadzór nad uczniami w okresie odpoczynku nocnego. Zajęcia dydaktyczne i opiekuńcze prowadzone są w ramach otrzymywanego comiesięcznego wynagrodzenia.

Karta Nauczyciela nie zawiera odrębnych uregulowań prawnych dotyczących czasu pracy i wynagrodzeń nauczycieli uczestniczących w różnych formach wyjazdowych. Dlatego też zasadne jest stosowanie w tym zakresie ogólnych zasad czasu pracy określonych przepisami tej ustawy.

W stanowisku Ministerstwa Edukacji Narodowej z 14 listopada 2011 r. czytamy: „W sytuacji wycieczki trwającej 24 godziny należy pamiętać, że Karta Nauczyciela ogranicza wymiar czasu pracy nauczyciela do 40 godzin tygodniowo, a zatem nie upoważnia także dyrektora szkoły do powoływania dodatkowych obciążeń dla nauczycieli w zakresie czasu pracy powyżej wskazanego. Przy czym w art. 42c ust. 1 ww. ustawy ustawodawca nakłada na nauczyciela obowiązek pracy w ciągu 5 dni tygodnia, nie przewidując w tym względzie okresu rozliczeniowego (dyrektor szkoły może ustalić 4-dniowy tydzień pracy wyłącznie nauczycielom doksztalującym się, wykonującym inne ważne społecznie zadania lub – jeżeli to wynika z organizacji pracy w szkole)”.

W innych opiniach MEN, również dla celów wyliczania urlopu wypoczynkowego, zaleca stosowanie 8-godzinnej dziennej normy czasu pracy, co koresponduje z przepisami kodeksu pracy (art. 129 § 1).

Przestrzeżenie w czasie kilkudniowego wyjazdu 40-godzinnego tygodnia

pracy nauczycieli można zapewnić, **zwiększając liczbę nauczycieli opiekunów** lub **zapewniając innych niż nauczyciele opiekunów**, np. rodziców uczniów (§ 13 rozporządzenia).

W sytuacjach szczególnych, gdy wyjazd np. na zieloną szkołę trwa dłużej niż 5 dni i obejmuje również sobotę i niedzielę, możliwe jest ponadto skorzystanie przez pracodawcę (organizatora wycieczki czy zielonej szkoły) z przepisów powszechnych regulujących wykonywanie zadań wykraczających poza zakres obowiązków pracowniczych.

Wówczas praktykowaną dość często metodą jest **zawieranie z nauczycielami umów cywilnoprawnych** na wykonywanie dodatkowych obowiązków związanych z opieką nad uczniami (w tym w porze nocnej), wykraczających poza obowiązki wynikające ze stosunku pracy. Warunkiem jest zabezpieczenie środków w planie finansowym szkoły. Nie jest to jednak rozwiązanie szczególnie polecane, ponieważ sprzyja nadmiernemu wydłużaniu czasu pracy (faktycznego sprawowania opieki nad uczniami).

Co do zasady **wyjazdy powinny być organizowane od poniedziałku do piątku**. Z Karty Nauczyciela wynika bowiem, że nauczyciel nie może być skutecznie zobowiązany do realizowania zadań w ramach zawartego stosunku pracy w soboty i niedziele, będące dla niego dniami wolnymi od pracy.

Wynagrodzenie nauczycieli za czas wyjazdu

Należy zauważyć, że w art. 30 ust. 1 Karty Nauczyciela enumeratywnie wymienia się **składniki wynagrodzenia nauczyciela**, do których należą: płaca zasadnicza; dodatki: stażowy, motywacyjny, funkcyjny oraz za warunki pracy; wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe oraz godziny doraźnych zastępstw, a także nagrody i inne świadczenia wynikające ze stosunku pracy, z wyłączeniem świadczeń z ZFŚS oraz dodatku mieszkaniowego i wje-

skiego. Wśród składników wynagrodzenia przysługujących nauczycielowi **nie przewidziano specjalnego (odrębnego) wynagrodzenia za udział w wyjazdach szkolnych w charakterze opiekunów.**

Zdarza się, że organy prowadzące w regulaminach wynagradzania nauczycieli ustalają pewną dodatkową liczbę godzin (np. 5, 10 godzin) dla nauczyciela uczestniczącego w „zielonej szkole”, za każdy dzień wyjazdu. Wynagrodzenie za te godziny jest obliczane zazwyczaj na zasadach takich jak za godziny ponadwymiarowe. Należy jednoznacznie stwierdzić, że tak sformułowane zapisy regulaminów pozostają w sprzeczności z art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela, z którego wynika, że organ prowadzący szkołę określa w drodze regulaminu wyłącznie:

- wysokość stawek dodatku: motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy oraz szczegółowe warunki przyznawania tych dodatków;
- szczegółowe warunki obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw;
- wysokość i warunki wypłacania nagród oraz dodatków socjalnych: mieszkaniowego i wiejskiego.

Ustawodawca, upoważniając organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego do uchwalania regulaminów wynagradzania nauczycieli, jednoznacznie wskazał przedmiot i zakres tej regulacji. Organ jednostki samorządu terytorialnego nie może wprowadzać w tym zakresie żadnych modyfikacji. Przekroczenie delegacji ustawowej stanowi istotne naruszenie prawa i skutkuje stwierdzeniem nieważności przedmiotowych zapisów w uchwałach.

Przepisy Karty Nauczyciela nie upoważniają organów prowadzących do ustanawiania w regulaminie wynagradzania nauczycieli innych składników, za które przysługuje wynagrodzenie, niż wymienione w art. 30 ust. 6 Karty Nauczyciela.

Udział nauczyciela w „zielonej szkole” w dniach, które są dla niego dniami pracy, należy traktować jako inne czynności i zajęcia wynikające z zadań statutowych szkoły, realizowane w ramach obowiązującego nauczyciela 40-godzinnego tygodnia pracy i ustalonego wynagrodzenia.

Kontrowersje budzi sprawa **rekompensaty za pracę w soboty i niedziele.** Artykuł 42c ust. 3 Karty Nauczyciela stanowi, że „za zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, wykonywane w dniu wolnym od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego nauczyciel otrzymuje odrębne wynagrodzenie za każdą godzinę pracy obliczane jak za godzinę ponadwymiarową”.

System pracy szkoły nie przewiduje obowiązku realizacji statutowych zadań szkoły w dni ustawowo wolne od pracy, poza przypadkami odpracowywania dni. W związku z tym nie ma też obowiązku organizowania wyjazdów w dni, w których nie odbywają się w szkole zajęcia. Z powyższego można zatem wywodzić, że **brak jest podstaw do wypłacania nauczycielom wynagrodzenia za taki dzień** lub przyznawania innego dnia wolnego na zasadach określonych w przepisach Karty Nauczyciela. Pogląd taki podziela większość samorządów, zobowiązując dyrektorów do organizowania wyjazdów wyłącznie w dni robocze.

Można jednak spotkać się także z odmienną interpretacją przepisu art. 42c ust. 3 Karty Nauczyciela, zgodnie z którą za pracę w sobotę i/lub niedzielę w czasie „zielonej szkoły” nauczyciel powi-

nien otrzymać inny dzień/dni wolne od pracy, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach zamiast dnia wolnego – odrębne wynagrodzenie za każdą godzinę pracy, obliczane jak za godzinę ponadwymiarową (§ 10 rozporządzenia w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli). Przyjęcie takiej wykładni w przypadku wyjazdów obejmujących soboty i niedziele prowadzi może do zaburzenia pracy szkoły i problemów z realizacją podstawy programowej wskutek udzielania dni wolnych. Wypłata odrębnego wynagrodzenia generuje natomiast wysokie koszty.

Małgorzata Krajewska

od 1991 r. związana z oświatą, a od 2003 r. – z oświatą warszawską, w której pełniła funkcje wizytatora kuratorium oświaty, naczelnika Wydziału Nadzoru i Spraw Kadrowych w Biurze Edukacji m.st. Warszawy, naczelnika wydziału oświaty i wychowania w dzielnicy

Podstawa prawna:

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r. Nr 135, poz. 1516); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 stycznia 2005 r. w sprawie wysokości minimalnych stawek wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli, ogólnych warunków przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagradzania za pracę w dniu wolnym od pracy (Dz. U. z 2005 r. Nr 22, poz. 181 ze zm.).

Ponadto na stronie www.monitorszkoly.raabe.pl znajdą Państwo

**ARKUSZ KONTROLI ORGANIZACJI
WYCIECZEK SZKOLNYCH**

oraz wiele innych przydatnych materiałów do pobrania

Nowy system doskonalenia nauczycieli

Ośrodek Rozwoju Edukacji prowadzi projekt strukturalny („System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganie szkół”), którego celem jest poprawa jakości systemu doskonalenia nauczycieli, tak by był on spójny z rozwojem szkół i placówek oświatowych.

Pod koniec 2011 r. przygotowano samorządy do przystąpienia do projektu wdrożeniowego. Od tego roku odbywają się spotkania informacyjne i szkolenia pracowników nowego systemu kompleksowego wspomaganie szkół. Projekt praktycznie realizowany będzie do końca roku szkolnego 2014/2015.

Na dotychczasowej bazie gminnych i powiatowych placówek doskonalenia, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych, z udziałem środków przeznaczonych na systemowe projekty unijne powstawać będzie nowy system doskonalenia nauczycieli. Wymienione i **zainteresowane projektem placówki wypełniają i składają wnioski do ORE o dofinansowanie**. Przy składaniu dokumentacji wypełniają deklarację o poddaniu się pro-

cesowi akredytacji placówki udzielającej wsparcia. W ramach projektu przygotowana będzie kadra do profesjonalnego wspomaganie szkół i dyrektorów.

Placówki realizujące projekt podpisywać będą listy intencyjne ze szkołami chcącymi uzyskać pomoc. Dyrektorzy szkół powinni sprawdzić, czy placówki z najbliższego terenu nie przystępują do omawianego projektu. Podpisując list intencyjny, **szkoła licząca do 300 uczniów** w każdym roku szkolnym (w czasie trwania projektu) może uzyskać wsparcie wartości **ok. 10 000 zł**. Szkoły **większe** mogą liczyć na kwotę **ok. 15 000 zł**.

W najbliższym czasie odbywać się będą szkolenia przygotowujące zaplecze kadrowe i merytoryczne wspomagających placówek. Organizowane są też **spotkania informacyjne dla kadry zarządzającej szkół i placówek oświatowych**, pracowników placówek prowadzących doskonalenie nauczycieli, a także przedstawicieli organów prowadzących. Specjaliści opracowują materiały i narzędzia merytoryczne pomocne w procesie doskonalenia oraz wdrażają elektroniczny system zarządzania informacją. System

będzie pozwalał wygenerować, oprócz danych statystycznych, dane o szkoleniach, specjalistach oraz trenerach w ujęciu powiatowym, wojewódzkim i krajowym. System informatyczny będzie także wspierał funkcjonowanie sieci współpracy i samokształcenia.

Pomoc może dotyczyć na przykład:

- tworzenia projektów ewaluacyjnych;
- realizacji projektu edukacyjnego;
- rocznej oferty doskonalenia;
- tworzenia systemu wsparcia pracy wychowawców klas;
- realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- tworzenia szkolnego programu współpracy ze środowiskiem lokalnym;
- funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Andrzej Pery

członek Rady Mędrców

w projekcie systemowym POKL

„Wspieranie nauczycieli i szkół”

Więcej na temat projektu: www.ore.edu.pl
– zakładka „Wspieranie nauczycieli i szkół”
w projektach systemowych POKL

Warunki wynagradzania egzaminatorów

Nowe rozporządzenie w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów dotyczy egzaminatorów biorących udział w przeprowadzaniu:

- sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej, w klasie VI ogólnokształcącej szkoły muzycznej I stopnia i w klasie III ogólnokształcącej szkoły baletowej;

- egzaminu w klasie III gimnazjum, w klasie III ogólnokształcącej szkoły sztuk pięknych, w klasie III ogólnokształcącej szkoły muzycznej II stopnia i w klasie VI ogólnokształcącej szkoły baletowej;
- egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w tym dla osób, które zdają ten egzamin jako eksternistyczny;

- egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe;
- egzaminu maturalnego, w tym nauczycieli akademickich biorących udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego.

Podstawą ustalenia wynagrodzenia egzaminatora i nauczyciela akademickiego jest minimalna stawka wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego posiadającego tytuł zawodowy magistra oraz przygotowanie pedagogiczne, określona na podstawie art. 30 ust. 5 pkt 1 Karty Nauczyciela – obecnie wynosi ona 2995 zł.

Rozporządzenie nie dotyczy nauczycieli egzaminatorów biorących udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego. Na podstawie art. 42 ust. 2b Karty Nauczyciela nauczyciel w ramach realizowanego pensum jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego. W ramach realizacji innych zadań statutowych szkoły nauczyciel jest obowiązany uczestniczyć w przeprowadzaniu sprawdzianu w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu maturalnego – z wyjątkiem części ustnej.

Jarosław Wołosiewicz
pedagog szkolny

Warunki wynagradzania egzaminatorów

Lp.	Egzaminator	Kwota
1	Biorący udział w przeprowadzaniu egzaminu gimnazjalnego, który, zaznaczone na zestawie zadań przez ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się oraz ucznia niepełnosprawnego, odpowiedzi przynosi na kartę odpowiedzi w przypadku zadań z: <ul style="list-style-type: none"> • części pierwszej – humanistycznej z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie, • części drugiej – matematyczno-przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych, • części trzeciej z zakresu języka obcego nowożytnego – poziom podstawowy 	0,07% stawki za każdą pracę ucznia
2	Przeprowadzający etap praktyczny egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych kształcących w zawodach, w których kształcą zasadnicze szkoły zawodowe	Za udział w jednej zmianie egzaminu w wysokości 4,991% stawki
3	Przeprowadzający część praktyczną egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w tym dla osób, które zdają ten egzamin jako eksternistyczny	Za udział w jednej zmianie egzaminu w wysokości 5,989% stawki*
4	Będący: <ul style="list-style-type: none"> • przewodniczącym zespołu egzaminatorów sprawdzających i oceniających prace uczniów zdających sprawdzian lub część egzaminu gimnazjalnego, • przewodniczącym zespołu egzaminatorów sprawdzających i oceniających arkusze egzaminacyjne zdających część pisemną egzaminu maturalnego z danego przedmiotu, • przewodniczącym zespołu egzaminatorów sprawdzających i oceniających prace egzaminacyjne zdających etap praktyczny egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dla absolwentów techników, techników uzupełniających i szkół policealnych kształcących w zawodach innych niż zawody, w których kształcą zasadnicze szkoły zawodowe 	W wysokości 13% łącznej kwoty wynagrodzeń przysługujących egzaminatorom wchodzącym w skład danego zespołu, nie mniej niż 150 zł
5	Będący przewodniczącym zespołu egzaminacyjnego przeprowadzającego etap praktyczny egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i szkół policealnych kształcących w tych samych zawodach, w których kształcą zasadnicze szkoły zawodowe	W wysokości 120% kwoty wynagrodzenia przysługującego jednemu egzaminatorowi wchodzącemu w skład tego zespołu

* Wchodzi w życie 1 września 2012 r. Wszystkie inne przepisy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia rozporządzenia w Dzienniku Ustaw.

Warunki wynagradzania egzaminatorów biorących udział w przeprowadzaniu sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe

Lp.	Sprawdzian/egzamin	Kwota
1	Sprawdzian	0,374% stawki
2	Egzamin gimnazjalny – część pierwsza – humanistyczna z zakresu języka polskiego	0,300% stawki
3	Egzamin gimnazjalny – część druga – matematyczno-przyrodnicza z zakresu matematyki	0,223% stawki
4	Egzamin gimnazjalny – część trzecia z zakresu języka obcego nowożytnego – poziom rozszerzony	0,193% stawki
5	Część pisemna egzaminu maturalnego ze wszystkich przedmiotów (z wyjątkiem języka polskiego) – poziom podstawowy	0,692% stawki
6	Część pisemna egzaminu maturalnego z języka polskiego, języka mniejszości narodowej – poziom podstawowy i rozszerzony; Część pisemna egzaminu maturalnego z języka obcego nowożytnego – poziom rozszerzony i poziom dla absolwentów szkół i oddziałów dwujęzycznych	0,972% stawki
7	Część pisemna egzaminu maturalnego ze wszystkich przedmiotów (z wyjątkiem języka polskiego, języka obcego nowożytnego i języka mniejszości narodowej) – poziom rozszerzony i poziom dla absolwentów szkół i oddziałów dwujęzycznych	0,832% stawki
8	Etap praktyczny egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe dla absolwentów techników, techników uzupełniających i szkół policealnych kształcących w innych zawodach niż zawody, w których kształcą zasadnicze szkoły zawodowe	0,972% stawki

Podstawa prawna:

Rozporządzenie z 22 marca 2012 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów za udział w przeprowadzaniu sprawdzianu i egzaminów oraz nauczycieli akademickich za udział w przeprowadzaniu części ustnej egzaminu maturalnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 334).

Nowa organizacja pracy w liceach ogólnokształcących

→ cd. ze s. 1

Nowa podstawa programowa dla liceów zakłada powiązanie kształcenia w gimnazjum z kształceniem w szkole ponadgimnazjalnej. Cały cykl kształcenia ogólnego realizowany będzie **w sposób liniowy** – przez cały etap gimnazjum i przez jeden rok w szkołach ponadgimnazjalnych. Uczniowie nie będą już powtarzać tych samych treści programowych na kolejnym etapie edukacyjnym. W systemie opartym na starych podstawach programowych kształcenie ogólne odbywało się w cyklu 3-letnim w gimnazjum i w stopniu rozszerzonym w 3-letnim lub 4-letnim (np. w technikach) cyklu w szkołach ponadgimnazjalnych. To się zmieniło.

Proponuję spojrzeć na nauczanie historii. Nauczyciele zarówno gimnazjów, jak i szkół ponadgimnazjalnych mieli do realizacji obszerny kanon wiedzy w 3-letnim okresie. Często zdarzało się, że brakowało im czasu na dokładne omówienie dziejów najnowszych. Nowa podstawa zakłada, że gimnazjaliści zakończą kurs tego przedmiotu na I wojnie światowej, a na dzieje najnowsze poświęcony zostanie pierwszy rok nauki w szkole ponadgimnazjalnej.

Po zakończeniu cyklu kształcenia ogólnego

Po zakończeniu rozpoczętego w gimnazjum cyklu kształcenia ogólnego uczeń liceum wybiera **od 2 do 4 przedmiotów**, których będzie się uczył **w zakresie rozszerzonym**. Zakres rozszerzony oznacza, że będzie to większa liczba godzin z wybranych przedmiotów niż w przypadku starej podstawy programowej. Na przykład przy wyborze historii jako przedmiotu rozszerzonego uczeń będzie obowiązkowo uczęszczał na przedmiot przyroda. Zatem przez kolejne 2 lata uczeń nie straci kontaktu z wiedzą z zakresu nauk przyrodniczych. Wybór przez ucznia określonej ścieżki edukacyjnej pozwoli mu rozszerzyć wiedzę z wybranych przedmiotów i jednocześnie mieć kontakt z wie-

dzą z zakresu przedmiotów nierealizowanych na poziomie rozszerzonym.

Planowanie pracy szkoły

W nowych ramowych planach nauczania określono **ogólną liczbę godzin** przeznaczonych na realizację podstawy programowej z poszczególnych zajęć edukacyjnych **w całym cyklu kształcenia**. Dyrektor szkoły może elastycznie planować pracę szkoły. Najważniejsze jest to, by łączne sumy godzin w ciągu 3 lat zajęć z danego przedmiotu były nie mniejsze niż wymienione w ramowym planie nauczania, a efekty określone w podstawie programowej zostały osiągnięte.

Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć wychowawczą dla uczniów poszczególnych klas wynosi:

- klasa I – 30 godzin;
- klasa II – 32 godziny;
- klasa III – 29 godzin.

W przypadku gdy uczniowie danego oddziału realizują tygodniowy wymiar godzin niższy niż wyżej wymieniony (biorąc pod uwagę zajęcia edukacyjne realizowane w zakresie podstawowym, zakresie rozszerzonym oraz przedmiotów uzupełniających), dyrektor może zaplanować dla tego oddziału **dotatkowo przedmiot uzupełniający**, dla którego nie została ustalona podstawa programo-

wa, lecz program nauczania tego przedmiotu został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Dyrektor podejmuje decyzję **po zasięgnięciu opinii uczniów danego oddziału**.

Zgodnie z ramowym statutem jednostką organizacyjną liceum jest oddział, grupa oddziałowa, grupa międzyoddziałowa lub grupa międzyklasowa. Przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym oraz przedmioty uzupełniające mogą być realizowane w oddziale, grupie oddziałowej i grupie międzyoddziałowej, a za zgodą organu prowadzącego – także w grupie międzyszkolnej. To duże możliwości organizacyjne, ułatwiające elastyczne planowanie pracy liceum ogólnokształcącego.

Andrzej Pery

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 204); Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.).

Wybór przedmiotów w zakresie rozszerzonym

W 3-letnim okresie nauczania na **przedmioty w zakresie rozszerzonym i przedmioty uzupełniające** należy przeznaczyć łącznie **co najmniej 870 godzin**. Dyrektor, po zasięgnięciu opinii rady szkoły, a jeżeli rada taka nie została powołana, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe szkoły, ustala przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym, spośród których **uczeń wybiera od 2 do 4 przedmiotów**, z tym że co najmniej jednym z tych przedmiotów powinna być: historia, geografia, biologia, chemia lub fizyka. Uczeń, który nie realizuje w zakresie rozszerzonym przedmiotu historia, jest obowiązany realizować przedmiot uzupełniający historia i społeczeństwo. Uczeń, który nie realizuje w zakresie rozszerzonym przedmiotu: geografia, biologia, chemia lub fizyka, jest obowiązany realizować przedmiot uzupełniający przyroda.

Ogólna liczba godzin z poszczególnych zajęć edukacyjnych w całym cyklu kształcenia

Lp.	Przedmiot – zakres podstawowy	Minimum godzin w całym cyklu
1	Język polski	360
2	Język obcy nowożytny + drugi język obcy nowożytny	450 (godziny te mogą być dowolnie rozdzielone pomiędzy te języki)
3	Wiedza o kulturze, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka, informatyka, edukacja dla bezpieczeństwa	Każdy po 30 – realizowane w klasie I
4	Historia, podstawy przedsiębiorczości	Każdy po 60 – realizowane w klasie I
5	Matematyka	300
6	Wychowanie fizyczne	270

Lp.	Przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem określonym wyżej)	Minimum godzin w całym cyklu
1	Język polski	Każdy po 240 – realizowany w klasach I–III, równoległe z zakresem podstawowym
2	Język obcy nowożytny, matematyka	Każdy po 180 – realizowane w klasach I–III, równoległe z tymi przedmiotami w zakresie podstawowym
3	Historia, geografia, biologia, chemia, fizyka	Każdy po 240 – realizowane po uprzednim zrealizowaniu tych przedmiotów w zakresie podstawowym
4	Wiedza o społeczeństwie, informatyka	Każdy po 180 – realizowane po uprzednim zrealizowaniu tych przedmiotów w zakresie podstawowym
5	Historia muzyki, historia sztuki, język łaciński, kultura antyczna oraz filozofia	Każdy po 240 – może rozpocząć się w klasie I, II lub III

Lp.	Przedmioty uzupełniające	Minimum godzin w klasie II i III
1	Historia i społeczeństwo	120
2	Przyroda	120
3	Zajęcia artystyczne	30
4	Ekonomia w praktyce	30

Lp.	Pozostałe zajęcia	
1	Zajęcia z wychowawcą	90 – w całym cyklu
2	Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły – przeznaczone na realizację zajęć, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 5 lit. a rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania	Różnica między sumą godzin wynikającą z pomnożenia tygodniowych wymiarów godzin i faktycznej liczby tygodni a sumą godzin przedmiotów w zakresie podstawowym, zajęć z wychowawcą oraz 870 godzin (minimum godzin przedmiotów w zakresie rozszerzonym i uzupełniających)
3	Zajęcia realizujące potrzeby i zainteresowania uczniów, z uwzględnieniem art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela	Zależne od wielkości szkoły
4	Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć religii lub etyki, zajęć wychowania do życia w rodzinie, zajęć języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego i nauk własnej historii i kultury	Określają odrębne przepisy – dyrektor planuje te godziny z godzin przydzielanych przez organ prowadzący (§ 3 ust. 1 rozporządzenia – do 3 godzin tygodniowo dla każdego oddziału)

Sprawy kadrowe w pytaniach i odpowiedziach

W związku z zapytaniem Czytelników odpowiadamy na najczęściej zadawane pytania w sprawach kadrowych.

Ograniczenie zatrudnienia nauczycielowi kontraktowemu

Czy nauczycielowi kontraktowemu zatrudnionemu na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, z powodów organizacyjnych, można ograniczyć zatrudnienie? Jaka jest procedura postępowania?

Po pierwsze, dyrektor na podstawie art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela powinien w przypadku zmian organizacyjnych uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela kontraktowego w pełnym wymiarze zajęć rozwiązać z nim stosunek pracy.

Jeżeli dyrektor rozwiązuje umowę o pracę, powinien w tym samym piśmie poinformować nauczyciela, że na jego wniosek może przenieść go w stan nieczynny. Wniosek nauczyciela musi wpłynąć w ciągu miesiąca od wręczenia pisma wypowiedzającego umowę o pracę.

Drugie rozwiązanie – na podstawie porozumienia stron dyrektor może ograniczyć zatrudnienie temu nauczycielowi i wypłacać mu proporcjonalnie zmniejszone wynagrodzenie. Porozumienie stron będzie zmieniało umowę z pełnego etatu na umowę na część etatu. Czas obowiązywania umowy pozostanie taki sam – czas nieokreślony. Zasada ograniczenia zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2 nie dotyczy nauczycieli kontraktowych.

Rozwiązanie trzecie – zgodnie z art. 22 ust. 1 cytowanej ustawy organ prowadzący może nałożyć na nauczyciela kontraktowego obowiązek podjęcia pracy w innej placówce i na tym samym lub – za jego zgodą – na innym stanowisku, w celu uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w wymiarze nie większym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Inicjatywa należy do organu prowadzącego, np. przy zatwierdzaniu arkusza organizacji szkoły. W wypadku niewyrażenia zgody

nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie za część obowiązkowego wymiaru zajęć.

Obowiązki dyrektora przy rozwiązywaniu umów o pracę

Czy i jakie kryteria musi stosować dyrektor szkoły przy podejmowaniu decyzji o rozwiązaniu z nauczycielem umowy o pracę i jakie ma obowiązki w stosunku do zwalnianego pracownika, np. czy powinien zadbać o uzupełnienie jego etatu czy szukanie dla niego pracy w innej szkole?

Przepisy prawa (kodeks pracy, Karta Nauczyciela) nie nakładają na dyrektora szkoły obowiązku zasięgnięcia informacji co do możliwości uzupełniającego zatrudnienia nauczyciela ani składania mu propozycji ograniczenia zatrudnienia na podstawie art. 22 ust. 2 Karty Nauczyciela (wyrok SN z 8 grudnia 2005 r., sygn. akt I PK 94/05). Jeżeli istnieje przyczyna zastosowania art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, dyrektor szkoły jest zmuszony do rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy lub, na wniosek nauczyciela, przeniesienia go w stan nieczynny.

Jeżeli w szkole mamy kilku nauczycieli na tym samym stanowisku, to przy zwalnianiu jednego z nich dyrektor powinien stosować przyjęte przez siebie kryteria wyboru nauczycieli do zwolnienia. Kryteria wyboru nauczyciela do zwolnienia mogą być rozpatrywane przez sądy pracy. Dyrektor szkoły powinien brać pod uwagę m.in.:

- formalne kwalifikacje zawodowe wszystkich nauczycieli na danym stanowisku;
- wykonywanie przez nich obowiązków pracowniczych, np. dyscyplina pracy, nieobecności nauczyciela (SN, sygn. akt I PKN 29/00);
- ocenę pracy nauczycieli – ich umiejętności dydaktycznych, osiągnięć (SN, sygn. akt I PKN 420/98);
- sytuację rodzinną i życiową każdego z tych nauczycieli.

Stan nieczynny a urlop dla poratowania zdrowia

W maju 2011 r. nauczyciel mianowany dostał wypowiedzenie na podstawie art. 20 Karty Nauczyciela z 3-miesięcznym okresem wypowiedzenia. Nauczyciel

złożył wniosek o przeniesienie go w stan nieczynny. Ponieważ nauczyciel świetlicy otrzymał urlop dla poratowania zdrowia, mogłem zatrudnić nauczyciela przebywającego w stanie nieczynnym na czas określony, na zastępstwo za nauczyciela świetlicy. Czy ten nauczyciel mianowany ma prawo do uzyskania urlopu dla poratowania zdrowia od 1 września 2012 r.?

W nie ulega wątpliwości, że w rozpatrywanym przypadku umowa na czas nieokreślony wygasła po 6 miesiącach przebywania przez nauczyciela w stanie nieczynnym. W roku szkolnym 2011/2012 zaś jest on zatrudniony tylko na czas określony na zastępstwo za nieobecnego nauczyciela. Zatem nauczyciel ten nie spełnia podstawowych warunków do otrzymania urlopu dla poratowania zdrowia od 1 września 2012 r. Po pierwsze, umowa jest zawarta tylko na czas określony (podstawowa umowa wygasła z końcem lutego tego roku). Po drugie, od 1 września 2012 r. nauczyciel nie będzie już pozostawał w stosunku pracy, w związku z czym nie może otrzymać urlopu dla poratowania zdrowia z tą datą.

Procedura udzielania urlopu wychowawczego

Czy nauczyciel może w sposób dowolny ustalać termin urlopu wychowawczego? Czy dyrektor szkoły ma wpływ na termin zakończenia tego urlopu? Czy nauczyciel może skrócić urlop wychowawczy?

Kwestie urlopu wychowawczego reguluje Karta Nauczyciela w art. 67a, 67b i 67c. Nauczyciel występuje z wnioskiem o udzielenie urlopu wychowawczego do dyrektora szkoły, ale to nie od nauczyciela zależy termin jego wykorzystania. Wniosek powinien być złożony co najmniej na miesiąc przed wskazanym terminem rozpoczęcia tego urlopu.

O terminie rozpoczęcia i zakończenia urlopu wychowawczego decyduje dyrektor szkoły, ponieważ to on odpowiada za organizację pracy placówki. Dyrektor musi w tym wypadku brać pod uwagę jej potrzeby. Termin zakończenia urlopu wychowawczego powinien przypadać na dzień poprzedzający rozpoczęcie

roku szkolnego. Zatem jeżeli nauczyciel występuje o urlop wychowawczy podczas trwania roku szkolnego, np. w marcu, termin zakończenia urlopu musi być ustalony na 31 sierpnia, niezależnie od okresu urlopu wypoczynkowego. Jeżeli nauczyciel chce otrzymać urlop wychowawczy na dłużej niż rok, to zakończenie tego urlopu musi być wyznaczone na 31 sierpnia następnego roku. W przypadku urlopu wychowawczego na okres nieprzekraczający 1 miesiąca zasada opisana wyżej nie ma zastosowania.

Nauczyciel może zrezygnować z udzielonego mu urlopu wychowawczego w każdym czasie, ale tylko za zgodą dyrektora szkoły. W przypadku gdy zatrudniono innego nauczyciela na zastępstwo, zakończenie urlopu wychowawczego należy uzależnić od rozwiązania umowy z pracownikiem zatrudnionym na zastępstwo. Nauczyciel może zrezygnować z dalszego

wykorzystania urlopu także z początkiem roku szkolnego – po uprzednim zawiadomieniu dyrektora szkoły, co najmniej na 3 miesiące przed zamierzonym terminem podjęcia pracy, czyli do 31 maja.

Dzień wolny na dziecko

Czy wolno dyrektorowi szkoły odmówić udzielenia dnia wolnego na opiekę nad małym dzieckiem? Jaka powinna być procedura postępowania?

Pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat przysługują 2 dni urlopu w roku kalendarzowym, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Z dnia wolnego może skorzystać nie tylko matka, ale również ojciec dziecka (art. 189¹ kodeksu pracy). Kwestie udzielania zwolnień od pracy reguluje natomiast rozporządzenie w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom

zwolnień od pracy. W tym rozporządzeniu nie ma jednak przepisu określającego, z jakim wyprzedzeniem powinno się złożyć wniosek i kiedy pracodawca powinien go rozpatrzyć. Dlatego procedura przydzielania dnia wolnego na dziecko powinna być opisana w regulaminie pracy. Zgodnie z takim regulaminem wewnętrznym dyrektor musi uwzględnić wniosek, jeżeli wpłynął on w ustalonym regulaminem terminie.

Andrzej Pery

Podstawa prawna:

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 281 ze zm.).

Okresy czasu pracy a urlop dla poratowania zdrowia

Zgodnie z art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony, po przepracowaniu w szkole co najmniej 7 lat, dyrektor szkoły udziela urlopu dla poratowania zdrowia, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia, w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo roku. W praktyce jednak wielokrotnie zdarzają się sytuacje, kiedy dyrektor stoi przed dylematem, czy może danemu nauczycielowi udzielić urlopu np. ze względu na przerwy w pracy czy zatrudnienie na część etatu.

Pełny wymiar czasu pracy na czas nieokreślony

Wymóg zatrudnienia w pełnym wymiarze zajęć dotyczy na pewno chwili składania wniosku o udzielenie urlopu dla poratowania zdrowia lub najpóźniej terminu rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia.

Wątpliwości interpretacyjne pojawiają się wtedy, gdy nauczyciel pracował z różnymi przerwami oraz pracował w niektórych okresach w niepełnym wymiarze czasu pracy. Spełnienie jednocześnie trzech warunków (pełny etat, czas

nieokreślony oraz 7 lat pracy) na pewno wymagane jest przed udzieleniem urlopu dla poratowania zdrowia. Pozostaje pytanie, czy jeżeli nauczyciel część 7-letniego okresu pracował w niepełnym wymiarze czasu pracy, to czy spełnia warunek formalny udzielenia mu urlopu? Można też postawić inne pytanie – czy wcześniejsze zatrudnienie na czas określony nie pozbawia nauczyciela prawa do urlopu? Przepis art. 73 Karty Nauczyciela nie daje jednoznacznej odpowiedzi na te pytania.

Ponieważ opinie i interpretacje nie stanowią wykładni prawa, dyrektor szkoły każdorazowo rozstrzyga, czy nauczyciel spełnia wszystkie warunki niezbędne do udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia. Przypominę, że ewentualne spory o roszczenia ze stosunku pracy nauczycieli, niezależnie od formy nawiązania stosunku pracy, rozpatrywane są przez sądy pracy.

Zatem dyrektor powinien podejmować decyzje bezpieczne dla siebie, ponie-

waż przy podjęciu złej decyzji i wypłaceniu nienależnego wynagrodzenia może być pociągnięty do odpowiedzialności z zakresu dyscypliny finansowej. Każda decyzja o udzieleniu urlopu dla poratowania zdrowia wiąże się przecież z poważnymi skutkami finansowymi.

Brakuje tu orzecznictwa sądów. Tym trudniejsza jest sytuacja dyrektora szkoły. Podsumowując, należy stwierdzić, że istotne jest, aby w chwili składania wniosku i w chwili ewentualnego rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciel spełniał wszystkie warunki. Indywidualnie należy rozważać sytuacje w których nauczyciel wcześniej był zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, czy też zatrudniony był na czas określony.

Siedem lat pracy

W art. 73 ust. 3 Karty Nauczyciela ustawodawca określił, co należy wliczać do okresu 7-letniej pracy w szkole. Są to okresy czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby oraz urlopu innego niż wypoczynkowy, np. urlopów bezpłatnych, macierzyńskich czy wychowawczych, trwające łącznie nie dłużej niż 6 miesięcy. W przypadku okresu niezdolności

do pracy i urlopu trwających dłużej niż 6 miesięcy wymagany okres pracy przedłuża się o ten okres.

Okres 7-letniej pracy w szkole dotyczy ogólnego stażu w oświacie na stanowisku nauczyciela. Nie musi to być praca w tej samej szkole czy placówce oświatowej. Wymóg ten musi być spełniony w dacie udzielenia urlopu. Może się zdarzyć sytuacja, iż nauczyciel w momencie składania wniosku nie będzie miał spełnionego wymaganego 7-letniego stażu. Warunek ten zostanie spełniony dopiero z chwilą rozpoczęcia urlopu (proponowana data rozpoczęcia urlopu wskazana we wniosku). Dyrektor powinien uznać,

że nauczyciel spełnia warunek 7 lat pracy. Wymóg ten dotyczy wyłącznie udzielania pierwszego urlopu dla poratowania zdrowia.

Ograniczenia w udzielaniu urlopu

Ważnym ograniczeniem jest wymiar jednorazowego urlopu dla poratowania zdrowia, który nie może przekraczać roku (art. 73 ust. 1 Karty Nauczyciela). Dyrektor szkoły jest obowiązany udzielić urlopu na mniej niż wskazany w orzeczeniu lekarskim okres w przypadkach:

- nauczycielowi, któremu do nabycia prawa do emerytury brakuje mniej niż rok, nie można udzielić urlopu na okres

dłuższy niż do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel nabywa uprawnienia emerytalne;

- nauczycielowi, któremu dyrektor szkoły wypowiedział warunki pracy, w tym rozwiązał umowę o pracę, nie można udzielić urlopu na okres dłuższy niż do końca okresu wypowiedzenia.

Sąd Najwyższy w uchwale z 24 maja 1994 r. orzekł, że „dyrektor szkoły nie ma obowiązku udzielenia płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć i pobierającemu równocześnie emeryturę (...)”. Sąd stwierdził m.in., że „skoro okres trwania urlopu dla poratowania zdrowia jest ograniczony datą przejścia na emeryturę, to tym bardziej prawo do urlopu dla poratowania zdrowia zależy od braku uprawnień emerytalnych. Jest to ściśle powiązane z funkcją tego urlopu polegającą na odzyskaniu zdolności do pracy” (sygn. akt I PZP 24/94, publ. OSNP z 1994 r. nr 5, poz. 83). Z tego też wynika, że z urlopu dla poratowania zdrowia nie może skorzystać nauczyciel, który nabył prawo do emerytury.

Przy wypowiedzeniu warunków pracy dyrektor szkoły powinien bardzo dokładnie przeanalizować stan prawny. Przykładowo dyrektor wypowiada warunki pracy w maju i proponuje nauczycielowi obniżenie wymiaru etatu od 1 września. Nauczyciel przynosi zaświadczenie od lekarza o udzielanie urlopu dla poratowania zdrowia od 1 września, czyli od dnia w którym nauczyciel nie będzie spełniał jednego warunku – pracy na pełny etat. W takim przypadku dyrektor szkoły powinien odmówić udzielenia urlopu.

Podobnie trudna decyzja stoi przed dyrektorem, gdy o taki urlop występuje osoba będąca w stanie nieczynnym. W tym przypadku są dwa orzeczenia Sądu Najwyższego, ale w podstawowym wymiarze sprzeczne. Pierwsze to orzeczenie Sądu Najwyższego z 14 lipca 1999 r. (sygn. akt I PKN 156/98). Sąd orzekł, że nauczycielowi przeniesionemu w stan nieczynny przysługuje urlop dla poratowania zdrowia na okres nie dłuższy niż do czasu wygaśnięcia stosunku pracy. Natomiast w wyroku z 26 września 2001 r. (sygn. akt I PKN 656/00) Sąd Najwyższy stwierdził, że z prawa do płatnego

Przykład 1

Nauczyciel przebywał na urlopie bezpłatnym 8 miesięcy. Czy ten okres wlicza się do 7-letniego wymaganego przy urlopie dla poratowania zdrowia okresu pracy?

Jeżeli okres np. urlopu bezpłatnego nauczyciela wynosił 8 miesięcy, to 7-letni wymagany okres pracy przedłuża się o okres przekraczający 6 miesięcy, czyli o 2 miesiące.

Przykład 2

Nauczyciel pracował 10 lat w oświacie, następnie miał 4 lata przerwy (praca w innej instytucji niezwiązana z oświatą), wraca po tych 4 latach i pracuje 2 lata w szkole. Czy może iść na urlop zdrowotny?

Wszystko zależy od tego, czy jest to pierwszy urlop zdrowotny nauczyciela czy nie. Wymóg 7-letniego stażu pracy przypadającego bezpośrednio przed datą rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia wskazany w art. 73 ust. 4 Karty Nauczyciela dotyczy udzielenia pierwszego urlopu. Jeżeli dla nauczyciela wskazanego w pytaniu byłby to pierwszy urlop zdrowotny, wówczas wg przepisów nie przysługiwałoby mu prawo do urlopu zdrowotnego, gdyż nie ma zachowanego wymogu 7-letniego okresu pracy przypadającego bezpośrednio przed urlopem, gdyż wystąpiła 4-letnia przerwa. Takiego wymogu nie ma już przy udzielaniu kolejnych urlopów dla poratowania zdrowia.

Przykład 3

Nauczycielka planuje kolejny urlop dla poratowania zdrowia. Od zakończenia poprzedniego urlopu upłynął rok. Czy jednak musi być to rok faktycznie przepracowany, czy może nauczyciel pozostawać w tym czasie tylko w stosunku pracy (urlop macierzyński i wychowawczy)?

Przepisy nie mówią tego wprost, wspomniane jest jedynie, iż nauczycielowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia. Przepisy Karty Nauczyciela dotyczące udzielania urlopu dla poratowania zdrowia mówią jedynie o niezdolności do pracy przy zaliczaniu do okresu 7-letniej pracy wymaganego przy udzielaniu pierwszego urlopu zdrowotnego (art. 73 ust. 3 Karty Nauczyciela). Brak w przepisach takiego wymogu przy zapisie o udzieleniu kolejnego urlopu (art. 73 ust. 8 Karty Nauczyciela). Należy zatem przyjąć, iż urlop macierzyński czy wychowawczy bez względu na długość trwania nie ma wpływu na prawo do kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli są spełnione wszystkie inne przesłanki wynikające z art. 73 ust. 1.

urlopu dla poratowania zdrowia nie może skorzystać nauczyciel przeniesiony w stan nieczynny. Proponuję wariant bezpieczny dla dyrektora, czyli orzeczenie drugie.

Należy pamiętać, iż zgodnie z art. 73 ust. 8 Karty Nauczyciela nauczycielowi można udzielić kolejnego urlopu dla poratowania zdrowia nie wcześniej niż

po upływie roku od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela w okresie całego zatrudnienia nie może przekraczać 3 lat.

Karolina Król-Komarnicka
specjalistka prawa pracy

Podstawa prawna:

Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. z 2005 r. Nr 233, poz. 1991).

Godziny nadliczbowe dla dozorców

Jakim przepisem podlega dozorca zatrudniony w szkole? Jak prawidłowo zaplanować jego czas pracy? I kiedy należy liczyć godziny nadliczbowe?

Zgodnie z przepisem art. 5d ustawy o systemie oświaty status prawny pracowników niebędących nauczycielami zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego określają przepisy o pracownikach samorządowych. Pracownicy podlegają przepisom **ustawy o pracownikach samorządowych**, która stanowi pragmatykę służbową w stosunku do tej grupy pracowników. Zgodnie z art. 43 ust. 1 przywołanej ustawy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednie przepisy kodeksu pracy.

Zgodnie z przepisem art. 4 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych, pracownicy samorządowi zatrudniani są na stanowiskach: urzędniczych (w tym kierowniczych), doradców i asystentów oraz pomocniczych i obsługi. Dozorca są grupą **pracowników obsługi**. Podstawą nawiązania stosunku pracy z dozorcą jest **umowa o pracę**, a podmiotem zatrudniającym dozorcę jest dyrektor szkoły. Należy pamiętać, że zgodnie z przepisem art. 29 § 1 kodeksu pracy umowa o pracę określa m.in. wymiar czasu pracy, system pracy i sposób wyliczania ewentualnych godzin nadliczbowych.

Godziny nadliczbowe

Zgodnie z przepisem art. 42 ust. 2 ustawy o pracownikach samorządowych, jeżeli wymagają tego potrzeby jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, na polecenie przełożonego wykonuje

on pracę w godzinach nadliczbowych, w tym w wyjątkowych przypadkach także w porze nocnej oraz w niedziele i święta. Nie jest możliwe zatrudnianie w godzinach ponadwymiarowych kobiet w ciąży oraz, bez ich zgody, pracowników sprawujących pieczę nad osobami wymagającymi stałej opieki lub opiekujących się dziećmi w wieku do 8 lat.

Pojęcie godzin nadliczbowych zdefiniowano w przepisie art. 151 kodeksu pracy i jest to praca wykonywana ponad obowiązujące pracownika normy czasu pracy, a także praca wykonywana ponad przedłużony dobowy wymiar czasu pracy, wynikająca z obowiązującego pracownika systemu i rozkładu czasu pracy.

Zgodnie z przepisem art. 42 ust. 4 ustawy o pracownikach samorządowych za pracę wykonywaną na polecenie przełożonego w godzinach nadliczbowych przysługuje (według wyboru pracownika):

- wynagrodzenie lub
- czas wolny w tym samym wymiarze, z tym że wolny czas, na wniosek pra-

cownika, może być udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego zakończeniu.

Należy zauważyć, że w przypadku dozorca zatrudnionego na podstawie przywołanej ustawy **nie będzie miał zastosowania przepis art. 151¹ kodeksu pracy**, określający wysokość dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych w wysokości 50 lub 100%. Jednakże pracodawca, czyli dyrektor szkoły, może w regulaminie wynagradzania określić warunki i sposób przyznawania wspomnianego dodatku.

W przypadku pracownika zatrudnionego w wymiarze poniżej całego etatu w umowie o pracę ustala się dopuszczalną liczbę godzin pracy ponad określony w umowie wymiar czasu pracy, którego przekroczenie uprawnia do dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych. Przy czym organizację pracy, warunki przebywania na terenie jednostki w czasie pracy i po jej zakończeniu, systemy i rozkłady czasu pracy oraz przyjęte

Obliczanie wymiaru czasu pracy

Zgodnie z przepisem art. 129 kodeksu pracy, czas pracy nie może przekraczać 8 godzin na dobę i przeciętnie 40 w tygodniu w 5-dniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. Obliczanie wymiaru czasu pracy następuje w oparciu o przepis art. 130 przywołanej ustawy. Mnoży się 40 godzin przez liczbę tygodni przypadających w okresie rozliczeniowym, a następnie dodaje do otrzymanej liczby godzin iloczyn 8 godzin i liczby dni pozostałych do końca okresu rozliczeniowego, przypadających od poniedziałku do piątku. Każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela obniża wymiar czasu pracy o 8 godzin. Zgodnie z art. 131 § 1 kodeksu pracy tygodniowy czas pracy łącznie z godzinami nadliczbowymi nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w przyjętym okresie rozliczeniowym.

okresy rozliczeniowe, a także pojęcie pracy nocnej powinny być zdefiniowane w **regulaminie pracy** obowiązującym w danej szkole lub placówce.

Różne systemy i rozkłady czasu pracy

Przepisy kodeksu pracy przewidują możliwość stosowania różnych systemów czasu pracy. Zgodnie z art. 135 kodeksu pracy możliwe jest stosowanie **równoważnego czasu pracy**. W takim systemie pracy może być również zatrudniony dozorca w szkole. System ten stosuje się, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją. Dopuszczalne jest wówczas przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca; w szczególnych przypadkach okres ten może być przedłużony do 3 miesięcy lub 4, jeżeli rodzaj pracy uzależniony jest od pory roku lub warunków atmosferycznych.

Przedłużony dobowy wymiar czasu pracy jest równoważony krótszym dobowym wymiarem czasu pracy w niektórych dniach lub dniami wolnymi. W przypadku dozorców praktyczne zastosowanie może znaleźć przepis art. 137 kodeksu pracy, zgodnie z którym do pracowników zatrudnionych przy pilnowaniu mienia lub ochronie osób może być stosowany równoważony czas pracy, w którym jest dopuszczalne przedłuże-

nie dobowego wymiaru czasu pracy do 24 godzin w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca.

Również – zgodnie z przepisem art. 142 kodeksu pracy – **na pisemny wniosek pracownika** pracodawca może ustalić **indywidualny rozkład jego czasu pracy** w ramach systemu, którym jest objęty pracownik. Możliwe jest również objęcie pracownika systemem **skróconego tygodnia pracy**, także na jego pisemny wniosek. W tym systemie jest dopuszczalne wykonywanie pracy przez pracownika przez mniej niż 5 dni w ciągu tygodnia, przy równoczesnym przedłużeniu dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej niż do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca.

Dozorca może również zostać zatrudniony z zastosowaniem **przedłużenia dobowego wymiaru pracy** – zgodnie z prze-

pisem art. 144 kodeksu pracy. W takim systemie praca jest świadczona wyłącznie w piątki, soboty, niedziele i święta. W takiej sytuacji możliwe jest przedłużenie dobowego wymiaru czasu pracy, nie więcej jednak niż do 12 godzin, w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 1 miesiąca.

dr Adam Balicki

prawnik, pracownik naukowy KUL,
autor publikacji z zakresu
prawa oświatowego

Podstawa prawna:

Ustawa z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1458 ze zm.); Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.); Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.).

Arkusze kontroli dokumentów w zakresie spraw kadrowych, w tym również dotyczących pracowników samorządowych, znajdują Państwo na stronie www.monitorszkoły.raabe.pl → **Pobierz!**

Na stronie do pobrania również:

- Arkusz okresowej oceny pracownika samorządowego
- Arkusz samooceny spraw kadrowych i dokumentacji pracowniczej
- Procedura oceny pracy pracowników samorządowych na stanowisku urzędniczym wraz z załącznikami

FINANSE I MAJĄTEK

Organizacja zbiórek pieniędzy i kiermaszów w szkole

Zanim przystąpimy do zbiórki pieniędzy czy zorganizowania kiermaszu w szkole, warto się zastanowić, jakim obostrzeniom podlegają – kto może je przeprowadzać i czy wymagają pozwoleń.

Zasady organizowania **zbiórek pieniędzy** w szkole określa ustawa o zbiórkach publicznych. Stosownie do treści art. 1 tego aktu wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub naturze na pewien z góry określony cel wymaga **uprzedniego pozwolenia władzy**. Pozwoleń tych, zgodnie z art. 2 ustawy, udzielają w drodze decyzji administracyjnej:

- wójt (burmistrz, prezydent miasta) – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze gminy lub jego części;
- starosta – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze powiatu lub jego części obejmującej więcej niż jedną gminę;
- marszałek województwa – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze województwa lub jego części obejmującej więcej niż jeden powiat;
- minister właściwy do spraw wewnętrznych – jeżeli zbiórka ma być przeprowadzona na obszarze obejmującym więcej niż jedno województwo.

mującym więcej niż jedno województwo.

Pozwolenie na zbiórkę publiczną może być udzielone tylko wówczas, gdy cel zbiórki nie jest przeciwny prawu oraz ze stanowiska interesu publicznego jest godny poparcia. Za takie cele uważa się przede wszystkim cele: religijne, państwowe, oświatowe, zdrowotne, kulturalno-społeczne i społeczno-opiekuńcze.

Zgodnie z art. 4 ustawy pozwolenie na zbiórkę publiczną może być udzielone jedynie **stowarzyszeniom i organizacjom**, posiadającym osobowość prawną, albo **komitetom**, organizowanym dla przeprowadzenia określonego celu. Cel zbiórki winien być zgodny ze statutem stowarzyszenia lub organizacji bądź z aktem organizacyjnym komitetu. Zbiórki publiczne mogą być przeprowadzane jedynie przez członków tej instytucji, która otrzymała pozwolenie na prowadzenie zbiórki, lub przez członków instytucji, mających cele pokrewne, albo przez osoby przez te instytucje imiennie zaproszone.

Osobami przeprowadzającymi zbiórkę jako członkowie instytucji lub jako osoby imiennie zaproszone przez te instytucje mogą być również:

- małoletni powyżej 16. roku życia;
- inni małoletni, jeżeli przeprowadzają zbiórkę na rzecz organizacji pożytku publicznego w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, pod nadzorem osób pełnoletnich odrębnie upoważnionych do tego przez tę organizację.

Sposoby przeprowadzenia zbiórek

określa natomiast akt wykonawczy do przywołanej ustawy – rozporządzenie w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi zbiórkami. Zgodnie z § 1 tego aktu zbiórka publiczna ofiar w gotówce może być przeprowadzona w formie:

- dobrowolnych wpłat na konto, założone osobno dla każdej zbiórki publicznej przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną;
- zbierania ofiar do puszek kwestarskich oraz skarbon stacjonarnych, umieszczanych w obiektach, za zgodą ich właścicieli lub użytkowników;
- sprzedaży cegiełek wartościowych;
- sprzedaży przedmiotów i usług.

Puszki kwestarskie oraz skarby stacjonarne muszą być tak zabezpieczone, by ich otwarcie i wyjęcie zawartości było niemożliwe bez widocznego naruszenia zabezpieczenia. Puszki muszą być ponumerowane, zaopatrzone w nazwę przeprowadzającego zbiórkę publiczną oraz jego adres. Otwieranie skarbon stacjonarnych i przeliczanie

zebranych ofiar odbywa się w obecności co najmniej 2 osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę. Otwieranie puszek kwestarskich i przeliczanie zebranych ofiar odbywa się w obecności co najmniej 2 osób, upoważnionych do tego przez przeprowadzającego zbiórkę publiczną, oraz osoby kwestującej.

Z § 3 rozporządzenia wynika jednak **istotne ograniczenie możliwości przeprowadzania zbiórek na terenie szkoły**. Zgodnie bowiem z ust. 2 tego przepisu zbiórek publicznych nie przeprowadza się w urzędach administracji publicznej, na terenie szkół i placówek oświatowych, na terenach i w obiektach pozostających w zarządzie Ministra Obrony Narodowej lub ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych albo Ministra Obrony Narodowej.

Regulacja ta **nie oznacza jednak absolutnego zakazu zbiórek w szkołach**, bowiem należy ją rozpatrywać w powiązaniu z § 3 ust. 3 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem w szczególnie uzasadnionych przypadkach organ administracji publicznej udzielający pozwolenia na przeprowadzenie zbiórki publicznej może pozwolić na prowadzenie zbiórki w obiektach i na terenach, o których mowa w ust. 2, czyli również na terenie szkoły. O tym jednak, czy podczas danej zbiórki mamy do czynienia ze szczególnie uzasadnionym przypadkiem, **decyduje organ udzielający pozwolenia** – przykładowo dla szkoły podstawowej będzie to wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Kiermasze szkolne

Podobnym formalnym obostrzeniem nie podlegają natomiast zasady organizowania szkolnych kiermaszów. Co więcej, można zauważyć, iż ustawa o systemie oświaty wskazuje na możliwość organizowania tego rodzaju działań w celu wykonania zawartych w niej obowiązków. W szczególności należy tu zwrócić uwagę na treść art. 22b, stosownie do którego dyrektor szkoły podejmuje działania organizacyjne umożliwiające **obrót używanymi podręcznikami** na terenie szko-

ły. *Ratio legis* tego przepisu sprowadza się do umożliwienia uczniom pozyskania podręczników po niższej, przystępniejszej cenie. Muszą to być podręczniki **wchodzące w skład szkolnego zestawu podręczników**, a więc zawierające aktualne treści i umożliwiające dalszą naukę. Przywołany przepis nie reguluje jednak w żaden sposób, jakiego typu działania organizacyjne mają być podejmowane przez dyrektora szkoły, aby ów obrót używanymi podręcznikami zapewnić, co oznacza swobodę dyrektora w wyborze formy działania. W chwili obecnej jedną z bardziej rozpowszechnionych form obrotu użytkowanymi podręcznikami są właśnie organizowane przez szkoły kiermasze książek używanych. Swoboda działania dyrektora oznacza jednocześnie, że to wyłącznie on wybiera formę organizacji kiermaszu, stosownie do potrzeb i możliwości organizacyjnych szkoły.

Art. 50 ust. 3 oraz art. 54 ust. 8 daje upoważnienie radzie szkoły lub radzie rodziców do gromadzenia funduszy z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. Środki te mogą być wydawane jedynie w celu wspierania działalności statutowej szkoły. Dyrektor szkoły może i powinien wykorzystywać przytoczone przepisy prawa, by niezbędne zbiórki pieniężne na cele statutowe szkoły (np. wycieczki, zielone szkoły) były dokonywane we współpracy z radą szkoły lub radą rodziców.

Michał Łyszczarz

współautor komentarza do ustawy o systemie oświaty oraz autor publikacji z zakresu prawa oświatowego

Podstawa prawna:

Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.); Ustawa z 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych (Dz. U. z 1933 r. Nr 22, poz. 162 ze zm.); Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 6 listopada 2003 r. w sprawie sposobów przeprowadzania zbiórek publicznych oraz zakresu kontroli nad tymi ziórkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 199, poz. 1947 ze zm.).

Rada gminy nie może ustalać stawek czynszu i zasad najmu

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach stwierdził nieważność uchwały w sprawie ustalenia stawek czynszu i zasad najmu pomieszczeń w budynkach oświatowych oraz szkolnych boisk sportowych – w całości. Sąd w uzasadnieniu wskazał, że oddanie jednostce organizacyjnej w zarząd nieruchomości stanowiącej własność jednostki samorządu terytorialnego ogranicza uprawnienia właścicielskie samorządu (wyrok z 9 stycznia 2012 r., sygn. akt II SA/GI 730/11).

Rada gminy wprowadziła stawki czynszu i zasady najmu pomieszczeń w budynkach szkoły i zespołów szkolno-przedszkolnych oraz szkolnych boisk sportowych stanowiących własność

gminy, a pozostających w trwałym zarządzie tych jednostek organizacyjnych gminy. Wojewoda śląski złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach, domagając się stwierdzenia nieważności uchwały. W uzasadnieniu wojewoda przypomniał, że kompetencje do oddawania w najem nieruchomości posiada jednostka organizacyjna, która korzysta z danej nieruchomości, a nie rada gminy. To ta jednostka, mimo iż nie jest osobą prawną, decyduje, z kim i na jakich warunkach zostanie zawarta umowa najmu – wskazywał wojewoda. Sąd Administracyjny potwierdził zdanie wojewody i uchwałę uchylił w całości.

Miłosz Bugiel

PYTANIA I ODPOWIEDZI

Zajęcia z religii a nowa ramówka

Pytanie: Jak w nowym ramowym planie nauczania dyrektor powinien planować zajęcia z religii?

Odpowiedź: Zajęcia z religii nie mają statusu zajęć obowiązkowych i nie są ujęte w nowych ramowych planach nauczania dla poszczególnych typów szkół, ale muszą być ujęte w szkolnym planie nauczania. Zgodnie z nową ramówką zajęcia z religii nie mogą być realizowane także w ramach godzin do dyspozycji dyrektora. To organ prowadzący musi zapewnić godziny na realizację religii i jest zobowiązany zapewnić na te zajęcia środki finansowe.

Rozporządzenie przewiduje możliwość przyznawania przez organ prowadzący dodatkowej liczby godzin tygodniowo w danym roku szkolnym – nie więcej niż 3 godziny tygodniowo na oddział. Dodatkowe godziny mogą być przeznaczone m.in. na realizację zajęć edukacyjnych, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania, czyli dotyczy to również nauki religii. Wymiar godzin zajęć z religii określa rozporządzenie z 14 kwietnia 1992 r.

w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155 ze zm.).

Zasady organizacji nauczania religii nie uległy zmianie. Zgodnie z § 8 ust. 1 rozporządzenia nauka religii w szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze 2 godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

Zatem z 3 możliwych godzin, przyznawanych przez organ prowadzący, 2 godziny dyrektor musi zaplanować na naukę religii (na każdy oddział), jeżeli odpowiednia grupa uczniów będzie na lekcje religii uczęszczała.

Andrzej Pery

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 204).

W KOLEJNYCH NUMERACH

- Praca dyrektora szkoły podczas wakacji
- Współpraca szkoły z kuratorem sądowym
- Sprawy kierowane do komisji dyscyplinarnej
- Skrócenie okresu wypowiedzenia umowy o pracę
- Dyrektor szkoły płatnikiem składek za nauczycieli

Monitor Prawny Dyrektora MIĘSIĘCZNIK DYREKTORA SZKOŁY

Wydawca:

Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza Sp. z o.o.
Wola Plaza, ul. Młynarska 8/12
01-194 Warszawa
tel. (22) 244 84 00, faks (22) 244 84 10
e-mail: monitor@raabe.com.pl
www.raabe.com.pl

Rejestr przedsiębiorców: KRS 0000118704
(Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy
w Warszawie,
XII Wydział Gospodarczy KRS)
REGON: 011864960
NIP: 526-13-49-514
Kapitał zakładowy: 50 000 zł

Zamówienia i prenumerata:

tel. (22) 244 84 00,
faks (22) 244 84 10
e-mail: raabe@raabe.com.pl

Redakcja:

Redaktor prowadzący: Andrzej Pery
Kierownik projektu: Renata Grochowska-Siudaj
Sekretarz redakcji: Daria Loska
Projekt graficzny: Marzena Risończak
Skład: Graphics & Design Studio
Marcin Ziółkowski
Nakład: 4000 egz.

© Copyright by Dr Josef Raabe Spółka
Wydawnicza Sp. z o.o., Warszawa 2005

Uwaga!

Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część publikacji nie może być kopiowana ani rozpowszechniana w jakiegokolwiek postaci bez zgody wydawcy, gdyż stanowi to naruszenie Ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych na podstawie artykułów zamieszczonych w publikacji.